

oprema, obleka in so si domači rešili v zadnjem trenutku iz goreče hiše le golo življenje.

Zopet planinska nesreča na Turncu. Predzadnjo nedeljo 5. maja je smrtno ponesrečil na Turncu pri Šmarni gori na Kranjskem mladi Mirko Dovič. Dne 12. maja v nedeljo se je pripetila slična nesreča na isti gori pri plezanju. Skupina ljubljanskih planincev je v nedeljo popoldne plezala na Turncu. Sredi na poti je naenkrat omahnil 20letni jurist Svetožar Likar, doma iz Celja. Mladi hribolazec se je kotilil po robovih skal in priletel ob vznožje, kjer ga je prestregla druga skupina hribolazcev ter ga ujela v roke in preprečila smrt. Likar si je dvakrat zlomil roko, levo ključnico in dobil tudi hude notrajne poškodbe. Težko ponesrečenega so prepeljali v ljubljansko bolnico.

Razne novice.

Prevoz kosti radgonskih junakov. Dne 7. maja so bili prepeljani iz avstrijske Radgone preko murskega mosta v Gornjo Radgono na dveh mrtvaških vozih zemeljski ostanki ustreljenih junakov upora maja leta 1919 in kosti naših vojakov, padlih v bojih za posest Radgone leta 1919. Uporniki avstrijskega polka št. 97, ki je imel svoj kader v Radgoni, so bili v Radgoni ustreljeni kot jugoslovanski narodnjaki 27. in 29. maja leta 1918. Vseh žrtev je bilo prvotno osem, a dve sta že bili prepeljani in sicer ena leta 1924 in druga l. 1929. Na pokopališču v Obrajni (Halbenrain) v Avstriji so bili tokrat iskopani in prepeljani v Gornjo Radgono zemski ostanki vojakov, ki so padli v osvobodilnih bojih 4. in 9. februarja leta 1919 v okolici Radgone. Ti junaki so: Jožef Haložan, pristojen v Maribor, padel 4. februarja; neznan vojak, ki je padel 4. februarja; Ivan Masten iz Središča, padel 5. februarja; Martin Koje od Sv. Lenarta v Slov. g. Svečani pogreb se bo vršil pozneje.

Nevarnost v žepnem robcu

V žepnem robcu se skriva nevarnost, ki se je ne sme prezreti. Kajti ravno v žepnem robcu se nabira največ kali in bakterij, ki postanejo lahko vedno nevarne, ako se jih ne uniči pri pranju. Zato pozor: samo zares higijenično oprani žepni robci niso nevarni. Šele v vreli raztopini Schichtovega Radiona, ko prehaja na milijone kisikovih mehurčkov s čistilno peno mila vred skozi perilo, se uničijo vse kali.

* Kar je dobro za žepne robce, velja seveda še v večji meri tudi za vse drugo perilo v gospodinjstvu in družini.

Domači izdelek

SCHICHTOV
RADION
pere vse higijenično čisto

R.J. 5-35

100letnico cerkve na Slovenski Kalvariji pri Mariboru so obhajali s pridigo in slovesno službo božjo dne 12. maja, v nedeljo. Cerkev so začeli graditi leta 1832 na prostoru, kjer je stal križ

iz leta 1664. Pod goro je stala nekdanja cerkev sv. Kunigunde, ki je pa razpadla in so prenesli iz starega svetišča v novo cerkevico nekaj starih slik.

Spominsko pleščo so odkrili rajne-

118letna kraljica.

V indijskem mestu Herat je umrla 118letna kraljica, ki je bila najstarejša vladarica na svetu. Gre za vdovo nekdanjega emirja ali vladarja Afganistana v osrednji Aziji, Mohameda Khana, ki je vladal Afganistan v letih 1767 do 1868. Leta 1869 ga je napodila s prestola revolucija in se je nastanil v Indiji. Pred kratkem umrla kraljica je bila prababica sedanjega afganistanskega emirja.

Izredna najdba.

Priprosta delavka v Budimpešti je kupila pri starinarju zglavnika, na katerem pa ni mogla spati, ker jo je tiščal trd predmet, ki je tiščal nekje med perjem. Razparala je

Januš Golec:

Propast in dvig.

Ljudska povest.

Orožnikom se sicer naravnost ni nastavljal, hodil pa je nemoteno okrog. V stalnih stikih je bil z Majdakom. Ta mu je poročal, kako je z Veroniko in ali je že grobokop njegove življenske sreče Pasarič pod ključem.

Zvedel je, da so Veroniko spustili kmalu. Vrnila se je mimo Stenjevca k osamljeni materi v Kraljevec. Siloviti udarec usode jo je potrl, da je prepadena in jedva senca nekdanje ljubke Veronike. Doma sploh ne gre iz hiše in nikdo ne zna, kaj da pravzaprav začinja.

Majdak ni mogel dobiti z njo nobenih stikov. Zatrjeval je Vinku, da je blaga ter nežna ženska duša preveč udarjena, da bi pri njej zalegla kaka tolažba izpod Vinkovega peresa. Veronika bo prosta, ko bodo zagrabili Pasariča ter ga obesili. Po smrti tolovajskega glavarja bo pa tudi za tolikanj bičano Veroni-

19

kino srce najtrdnješa opora zavest, da tudi od nje ne ga peklensko zlobnega moža v največjo nesrečo pahnjeni Vinko ni pozabil na njo.

Treba je bilo počakati, potrpeti, kako se bodo razmere razvijale. Po tolikernih najhujših preizkušnjah bo došlo sigurno plačilo!

Takole in podobno so se glasili Johanovi nasveti. Vinko sam je moral priznati, da še ne sme kar pasti skozi duri Veronikinega srca. Sklenil je, da se ne bo vsiljeval in prepustil času ter slučaju, da ju zopet združita.

Lapuh se je tudi pogostoma sestajal s tobakarji. Takoj jih je pridobil za odločno pomoč kmetom, če bi se še drznili razkuževalci enkrat s svojimi brezsrčnimi nastopi. Treba jih je bilo samo pozvati in trdno se bodo postavili s kmetom ramo ob rami, da branijo ter čuvajo njegove lastninske pravice. Vinko je bil pač previden in radi tega si je zasigural še sigurnejšo obrambo napram nasilnostim gosposke, nego so bili kmetje.

Presneto bridko so se varali kmetje ter Vinko s svojimi tobakarji vred, če so mislili, da so dušo razkuževalcev Hansla trajno oplašili s križanjem!

mu triglavskemu župniku in slovitemu slovenskemu skladatelju g. Jakobu Aljažu na Šmarni gori. Letos dne 5. julija poteče 90 let, odkar se je rodil v Zavrhu pod Šmarno goro g. Jakob Aljaž. Spomin g. Aljaža je počastilo v nedeljo dne 12. maja nad 3000 ljudi.

Kdor se zanima za kmečko, delavsko, obrtniško ali uradniško vprašanje, kdor se udeležuje kot prosvetni delavec in organizator, in kdor hoče kot delavski ali kmečki voditelj res koristiti svojemu narodu, naj naroči knjige »Za nov družabni red«, ki jo je spisal dr. Anžej Gosar. Zdaj je izšel že 1. snopič 2. zvezka »Cilji in pota«. O tej velevažni knjigi, ki jo bo moral imeti vsakdo, ki se zanima za katerokoli področje javnega življenja, dobi vsak čitatelj »Slovenskega gospodarja« brezplačno obširen prospekt, ki ga naj vsak zahteva od Družbe sv. Mohorja v Celju.

Čitateljice »Slovenskega gospodarja« opozarjamo na kuharsko knjigo Marije Remec, ki jo je v drugi izdaji pred kratkim izdala Družba sv. Mohorja pod naslovom »Kuharica v kmečki, delavski in preprosti meščanski hiši«. Knjiga obsega 255 strani in vsebuje 965 receptov za pripravljanje preprostih, pa okusnih in izdatnih domačih hrane. Knjiga je sestavljena zelo pregledno, navodila pa so pisana lahko umljivo, tako da jih vsaka preprosta gospodinja povsem razume. Gospodinja, kuharice in neveste, naročite knjigo takoj, ker vam bo veliko koristila. Broširan izvod stane 21 Din (za neude 28 Din), vezan 30 Din (za neude 40 Din). Knjigo naročajte po dopisnici pri Družbi sv. Mohorja v Celju.

Od robca do zastorja! Tak naslov nosijo navadno katalogi, ki nam nudijo pregled potrebnega perila v gospodinjstvu. Ravno tako obsežna je mogočnost uporabe Schichtovega Radiona, kateri je danes najidealnejše sredstvo za pranje vsakega perila.

XV. Ljubljanski velesejem od 1. do 11. junija t. l. bo bogato zaseden z vsemi proizvodi domače industrije in obrti. Posebno bogate bodo razstave pohištva, tekstilnih izdelkov, preprog, galanterije, raznih praktičnih novosti, usnja in usnjenih izdelkov, poljedelskih strojev in avtomobilov. V okviru letošnjega pomladanskega velesejma bo tudi razstava Zveze gospodinj pod naslovom »Žena in obrt«.

Pokazala nam bo, kako se je žena v borbi za lastno eksistenco spričo velikih zahtev realnega življenja XX. stoletja praktično uveljavila v raznih poklicih. Razgrnila bo pa tudi pred nami stremljenje današnje žene, s čim manjšo porabo časa in energije doseči čim večjo popolnost, zunanjo in notranjo dovršenost svojega dela. Tehnični višek te razstave pa bo modna revija, ki ima predvsem namen odločno povdariti, da imamo, kar se obleke tiče, sami doma vsega dovolj in da lahko glede izdelave in krojev tekmujejo brez skrbi s tujino. Živi modeli se bodo predstavljali občinstvu, oblečeni po modi, bodisi kar se tiče klobukov, obleke, obutve itd. Domače žensstvo se bo lahko na ta način najbolj nazorno prepričalo o visoki vrednosti domačega blaga in domače izdelave. Ta del razstave bo odprt popoldne in tudi zvečer ob svitu reflektorjev in žarnic. Med odmori bo skrbel za zabavo bogat program, ki bo obsegal glasbene, plesne ter pevke točke. Z lutkovim odrom in otroškimi komadi pa bo preskrbljeno za čedo in odrasle. Druge posebne razstave so: poučna razstava o domači volni in njeni uporabi, kjer se bodo predvajalo tudi tkanje volnenih izdelkov. Velika gasilska razstava. Razstava onih vrst in plemen malih živali, ki so posebne važnosti za naše ljudi, da jim bo reja res prinašala dobiček in uspeh. Obiskovalci imajo na železnih 50% popust. Ko kupijo vozno karto, naj zahtevajo tudi rumeno železniško izkaznico za 5 Din. Na velesejmu dobe potrdilo o obisku, nakar jim vozna karta z železniško izkaznico velja za brezplačni povratek.

Obžalovanja vredni slučaji.

Za kravo ju je osleparila. V Počehovi pri Mariboru je imel pri nekem viničarju kravo posestnik Fr. Lemež iz Zrkovc. Pri viničarju se je oglasila mlajša ženska, ki je govorila tako dolgo vanj, dokler ji ni izročil krave, češ, da bo gnalo žensče žival k Lemežu. Viničar in Lemež sta se kmalu prepričala, da ju je ženska osleparila za kravo. Sleparko so zaprli, kravo pa vrnil lastniku.

Kurjega tatu so prijeli. Po Pesnici pri Mariboru je bil na delu kot kurji tat 21letni Jožef Einc. Pokradel je 54 kokeši in jih prodal po Mariboru.

Smrt radi krivčeka. Dne 11. aprila je delalo več delavcev v vinogradu na Bregu pri Oplotnici. Med kopači sta bila tudi Maks Brečko in Ferdinand

Gošnjak, ki ni ta bila prijatelj. Po večerji je vstal Maks Brečko, da bi šel domov. Proti njemu je skočil Gošnjak, ga udaril in mu strgal s klobuka krivčeka. Napadeni je segel po nož in zabol del Gošnjaka tako, da je čez četrto ure izdihnil. Za krvavo dejanje je dajal Brečko dne 7. maja odgovor pred sodniki v Celju. Obsojen je bil radi težke telesne poškodbe s smrtnim izidom, povzročene v silobranu, na 1 leto 6 mesecev robjne in na povračilo pogrebne in v znesku 2000 Din.

Hitro izsledena in prijeta ubijalca. V zadnji številki smo poročali, da so našli ustreljenega v škofijskih gozdovih v gornji Savinjski dolini vobče priljubljenega gozdarja Emila Kristofa. Omenjeni se je podal na Planico na divjega petelina. Na prepovedanem lovu na divjega petelina sta bila tudi komaj 19letna: Aleš Moličnik, hlapec iz Podveze, in posestniški sin Alojz Robnik s Podvolovjeka. Gozdar Kristof je čul slučajno njun strel, šel za njima in ju izsledil. Divja lovca sta bežala pred gozdarjem, ki je streljal za beguncema in krogla je oplazila Robnika po levi roki. Moličnik se je na begu hitro obrnil, pomeril po gozdarju in ga smrtno zadal. Oba prijeta nepridiprava sta poskušala takoj po aretaciji tajiti zločin, a nista mogla, ker je Robnika izdajala rana na roki. Prijeta sta priznala krvavo dejanje ter sta bila izročena takoj sodišču.

Brata ustrelil. V Zgornji Breznici pri Rakeku se je zgodil vse obsodbe vreden zločin, da je ustrelil iz vojaške pištole starejši brat mlajšega in sicer na Ruparjevi domačiji. Franc Rupar je vodil s svojo materjo manjše posestvo. Mlajši brat Anton bi moral k vojakom in je prosil Franceta, naj mu da nekaj denarja. Mesto denarja je dal nečloveški brat Franc mlajšemu smrtonosno kroglo in je nato pobegnil od hiše.

Neznan vlomilec z bogatim plenom. Pri najemniku kazine na Jesenicah g. Antonu Legatu je vlomil neznanec v

Po rešenju s križa na jasi v Dobravi se je sicer zatekel k zdravniku radi morebitnega prehlada. Kakor hitro ga je zdravnik potolažil, da je zdrav in da mu otrpnenje udov ni prav nič škodovalo, je sklenil tudi maščevanje nad drzenci.

Predvsem je obvestil okrajnega glavarja, kako se mu je godilo nekaj ur v Dobravi. Zaupal mu je, da bo posetil sam deželnega glavarja v Gradcu in zahteval od njega zadoščenje za brezmejno žalitev ter osmešenje. Iz Gradca bo prejelo okrajno glavarstvo, kaj bo storiti in kako postopati proti puntarjem v bodoče.

Hansel se je odpeljal iz Brežic v Maribor in Gradec. Predno je nahujskal najvišjo deželno oblast nad slovenske vinogradnike, je preteklo nekaj časa. V njegovih odsotnosti je počivalo delovanje razkuževalne komisije, kar si je tolmačil priprosti narod čisto napačno. Člani komisije so bili tudi v brezdelju sijajno plačani in niso sami silili ter priginjali k nadaljevanju folikanj opasnega zatiranja trtne uši. Čakali so na povelja ter navodila od svojega vrhovnega zapovednika in čim dalje so izostala, tem ljubše jim je bilo.

Po daljšem odmoru so prejeli iz Gradca zapečaten pismo. Hansel jim je pisal, da morajo biti ta in ta

dan pripravljeni, da odrinejo pod zaščito orožnikov na Sromlje. Tamkaj je glavno gnezdo puntarjev in tembo pokazala oblast z oboroženo silo, da so njena povelja svofost! Nobenemu članu komisije se ne sme skriviti niti las, sicer bodo govorile puške! Pričetek razkuževalnega delovanja naj komisija na Sromljah oznani, sicer bi zgledalo, kakor bi se bali par nahujskanih kmetov. Navodila za pohod na Sromlje ima že brežiško okrajno glavarstvo, katero mora skrbeti za varnost ter sigurnost komisije.

Tako je pisal g. Hansel. Sam je lepo ostal v Mariboru in se ni pripeljal, da bi bil lastnoročno podrezal v sršenovo gnezdo razpaljene ljudske nevolje.

Komisarji so imeli navodila in treba je bilo iz mirnega pišečkega zatišja na opasen posel.

Razkuževalci so imeli izrecno povelje, da morajo svoj nastop v župniji Sromlje poprej dati oklicati pred cerkvijo. Najnevarnejšo ost Hanslovega predhodnega oznanila so s pristankom okrajnega glavarja enostavno opustili. Presojali so itak nevaren položaj čisto pravilno: Zakaj nuditi kmetom s predhodnim oznanilom priliko, da se zberejo od bogznaj odkod in planejo po njih! Če bo enkrat komisija na svojem no-

vojnjo platno in izvleklji iz zglavnika biserne veržice v vrednosti 1 milijona Din.

Najbolj globoki rov na svetu

je v rudniku Moro Velho v pokrajini Minas Geraes v Braziliji. Globok je 1300 m.

Knjižnica izredno malih knjig.

V Združenih državah Severne Amerike in to v Massachusetts, je zbral neki državljan knjižnico, ki obsega 6 tisoč zvezkov in nobeden ne presega velikosti pisemske znamke.

17 Rimov.

Zanimivo je, da nosi ime večnega mesta Rima še 16 drugih mest. Tako je samo v Združenih državah Severne Amerike devet mest z naslovom Rim, v Juž-

stanovanje. Odnese mu je 55.000 Din gotovine, precej latnine in raznih drugih dragocenosti.

*

Slovenska Krajina.

Črenšovci. Šola v Dolnji Bistrici se je razširila v trirazrednico. En razred je nastanjen pri Maučecovih. Dobili smo tretjo učno moč. *Novo gđ. učiteljico so dobili tudi v Trnju.* Obe gospodičnami želimo prijetno življenje v naši Krajini! — Naši domači abiturijentki sta tudi dobili službe in sicer gđ. Kolenkova v Lendavi, gđ. Kelencova pa v Gaherju. Imamo še eno abiturijentko, ki čaka že dve leti na službo. — Mlad srnjak je pribežal na Gornjo Bistrico. Zapletel se je v plot, krave so ga dobile med sebe in ga ranile. Težko ranjenega so zaklali. — Milo sta bila obsojena dva tatova koles, vsak je namreč dobil le en mesec zapora. — Slana je uničila naša žitna polja. Rži bo zelo malo. Upamo, da nam bodo naši poslanci pomagali, zvesti svojim obljubam. — Na župnišču delajo moderno gnojno jamo.

Turnišče. Dne 4. maja je umrl v Nedelici 11 let star Bakanov fantek. Fantek se je vozil teden dni preje s kolesom in je padel tako nesrečno, da je nastopilo notranje krvavenje pod želodcem. Starši so upali, da bo njihov sinček še okrevati, vendar pa ni bilo več pomoči. Otrokovo stanje se je vedno slabšalo in dne 4. maja je odšel med nebeške prebivalce. Pogreb se je vršil dne 5. maja popoldne od hiše žalosti na nedeliško pokopališče. Žalostnim staršem naše iskreno sožalje ob izgubljenega otroka! — Dne 5. maja dopoldne se je poročila Leber Marija, po domače Vogrinčeva, z g. Režonjo Francem iz M. Poiane, sedaj mlinarjem v Turnišču. Po poroki smo opazili pred cerkvijo tudi pozvačina, ki je s svojimi pisanimi rutami in visokim rožnatim klobukom in z zvonci na nogah vzbujal veliko pozornost župljanov. Tudi godba je povzdignila celo slovesnost. Mlademu paru iskreno čestitamo in jima ključemo: Blagoslovi vaju Vsemogočni, da bosta živela v sreči in zadovoljstvu dolgo vrsto let! — Kakor smo že na tem mestu poročali, je umrl Puckov otrok.

Sedaj še dodamo to, da je umrl tudi drugi Puckov otrok. Oba otroka sta bila dvojčka in teden dni pozneje se je presilil tudi drugi med nebeške krilatce. Žalostnim staršem naše iskreno sožalje! — Na voliščih v naši upravni občini je bil za časa volitev popoln red in mir. Tudi v vseni našem srezu lendavskem ni bilo nobenih nemir. V večernih urah, ko se je zvedelo, da je bil izvoljen dr. Fr. Klar, zdravnik v Lendavi, je zavladalo med volilci veliko veselje. Veseli smo, da je izvoljen g. dr. Fr. Klar, ker bo kot zdravnik, ki je najboljše spoznal potrebe in socialno bedo siromašnih slojev, tudi v bodočnosti zdravnik v političnih zadevah in bo celil rane, ki so jih zadali našemu srezu bivši člani JNS. — V našo sirotišnico sta sprejeti zopet dve ubogi siroti.

Lendava. Naši župljani so nasadili okrog celega griča, kjer stoji lepa in mična kapelica sv. Trojice, male smrečice, ki bodo sčasoma postale lep okras okrog kapelice, ki tako lepo kraljuje sredi lendavskih gor. Zelo nas veseli ta korak župljanov, ker bo sčasoma prijetna senca za izletnike na razpolago v hudi poletni vročini, kar smo dosedaj zelo močno pogrešali.

Sobota. V našem srezu je bil ponovno izvoljen za poslanca na Jevtičevi listi g. Josip Benko z ogromno večino. — Kakor smo zvedeli, je na posredovanje g. Benka veliko trgovsko podjetje iz Berlina »Degma« sporočilo, da bo v Soboti prevzemalo perutnino, to je: razne vrste kokoši in piščance, tedensko 5000 do 6000 komadov. Potrebne priprave so v popolnem teku za eksport in čez dva tedna se bo že začelo z nakupovanjem perutnine. Nakupovanje bo vodil g. Benko sam kot pooblaščenec te tvrdke iz Berlina. Upamo, da bo to nakupovanje precej povzdignilo perutninarstvo v Slovenski krajini in bo precej povzdignilo naše narodno gospodarstvo. — Dne 29. aprila je gostovala pri nas Glasbena Matica iz Ljubljane in res zadivila naše poslušalce. Dvorana je bila nabito polna. Tudi Glasbena matica je odnesla iz Sobote najboljše vtis. — Javni notar g. Jezovšek Vladimir je preselil svojo pisarno z Aleksandrove ceste v Šolsko ulico 1, v hišo g. I. Hahna, kjer je imel preje pisarno advokat g. dr. Sbrizaj. — Največje

težave v našem srezu je povzročil ljudem davek na šmarnico. Bilo je veliko nezadovoljstva. Naš poslanec je interveniral in dosegel, da se je izterjani davek zopet vrnil našim občinam. V drugih srezih je bil pobran, a interesi so morali plačati še obšutno kazen. — Nekateri se pritožujejo, da je slab obisk pri kulturnih prireditvah. Priznamo, da je kultura potrebna denarne podpore. Toda radi pregostih prireditev se finančne moči zelo zredčijo, zlasti še, ker živimo v težkih časih. Kakor se omenja na merodajnem mestu, tako trdimo tudi mi, da sta popolnoma zadosti za Soboto dve kulturni prireditvi na mesec.

Ne poznamo se več! Tisti pondeljek po tistem velikem »hecu« so hodili po naših vaseh samo nepoznani ljudje. Sosed ni več spoznal svojega soseda, delavec ne svojega šefa, župan ne svojih odbornikov in odborniki ne svojega župana. Pa ni čuda. Vse je bilo »preštrihano«. Krize ni. Boljši ljudje so si dali delati nove obleke, drugi so pa svoje stare suknje le preobrneli. Pa to še ni najhujše, celo obraze so si ponaredili. Prva zmešnjava je nastala že dne 3. februarja letos. Takrat je bil halo! Suknje so se obračale med potjo in to kljub vsem protestom. Seveda, ko je človek sit in napih, mu postane vroče in staro sukngo lahko vrže v stran. Če gospodar ali kak šef pljune v skledo, pri kateri sedijo tudi drugi poštene možje, kaj mislite, ali bodo še ti očaki ostali pri skledi? Pametni bodo odšli, ali tudi pljunil v skledo in šef se temu nikakor ne bi smel čuditi. So pri nas ljudje, ki k vsakemu curku nastavijo svoja usta, pa nič ne gledajo, kaj teče v tem curku. Gledajo samo to, da nekaj dobijo. Zdaj so se napili, pa posledice se poznajo, vili so namreč strup. Nekateri so preje napadali »Kormánypárt«, zdaj so ga pa povzdignili v nebesa. Pa ti ljudje itak nimajo kože na obrazu, bodo svoje besede snedli in se bodo poskušali greti pri drugem ognju.

Zdravniki ob ustanovitvi kolhozov.

Govoril sem z gospodom, ki je ljubimkovoal s komunizmom. Menila sva se o

ni Ameriki tri, ostala mesta z istim imenom pa se nahajajo v Aziji in Avstraliji. Iz tega se da sklepati, kako v velikem številu so se izseljevali in se še izseljujejo italijanski državljanji v vse kraje na svetu.

Safir kot obtežilnik.

Največji safir na celnem svetu, ki ga sedaj poznamo, predstavlja vrednost 5000 funtov sterlingov in se rabi danes kot obtežilnik za pisma. Prvotno je bil vsaj dvakrat tako težak kakor danes. Slučajno ga je odkril angleški davčni ravnatelj Wakefield v stanovanju nekega rimanskega uradnika v Halderabadu. Safir je tedaj krasil kip Bude v južni Indiji.

vem sedežu in skrbno zastražena od orožnikov, se jih ne bodo upali lotiti posamezni puntarji.

Razkuževalni pohod na Sromlje je bil določen za 13. julija 1883 zgodaj zjutraj. Komisija je krenila iz Pišec preko hribov in kakih 20 žandarjev broječa četa pa iz Brežic proti Sromljam. Obe skupini se sestajeta pri cerkvi in pričnejo z delom v Petanovem vinogradu. Zopetni pričetek delovanja ušive komisije je bila seveda najstrožja tajnost, ki pa ni ostala prikrita.

Ko je prisopihala komisija omenjenega dne na Sromlje, je bilo tamkaj nad 200 moških in žensk. Ze med potjo so opazili komisarji s težaki, kako so jim križale pot neznane osebe, ki jim niso privoščile niti pogleda, kaj šele dobrojutrovega voščila!

Pri pogledu na komisijo je zbrana množica zaglala krik z zahtevo, naj se takoj zgubijo, sicer jim bodo zakurili pod petami. Ušivci bi jo bili tudi potegnili ter se razbežali, da jih niso zadržali brlzig bližajočih se žandarskih piščalk. Orožniki so pribzeli z za napad pripravljenimi puškami, obkrožili na kupu zbrane puntarje in zahtevali takojšen razhod, sicer bodo nastopili z bajoneti!

Pri resni grožnji žandarjev se je preril na sredino kmetov Vinko in je hotel očitno ljudi pomiriti, naj se zaenkrat uklonejo grožnji, ki bi znala v resnici marsikoga stati življenje.

Ni niti utegnil odpreti ust, že so ga zagrabili žandarji, da ga uklonejo radi obdolžitve križanja v Dobravi. Podreti so ga skušali na tla, da bi imeli tem lažji posel. Ko so pa množice videle, da stegajo žandarji roke k njegovemu voditelju, so kriknile in marsikateri kamen je priletel v žandarje. Orožniki so pehali zagrabljeno žrtev pred seboj, da bi opravili z Vinkom kje bolj na prostem ter na samem. Kamenje je frčalo za njimi. Kamen je zadel tudi žandarja, ki je suval pred seboj Vinko. Zadedeni žandar, pestič Lapuha, se je ozrl po napadalcu in ta trenutek je porabil Vinko, da se je izmaknil nasilnikom in hotel po ovinku nazaj med besneče puntarje, da prepreči nrelivanje krvi. Komaj je napravil par korakov proč od žandarskega kroga, že so počili po njem trije strelji. Zaded od zadaj in od strani je padel na obraz...

Odjek strelcov in padec voditelja je ropal na mah puntarje vse krajže. Kakor na najglasnejše povelje jo je ubral vsak z neugnano silo iz kroga orožnikov

gospodarskih razmerah slovenskega kmeta in o načinu, kako naj bi se mu pomagalo. In ušla mu je iz ust beseda kolektivizacija. S tem je hotel reči, naj se naredijo pri nas skupna kmečka posestva kot na Ruskem in kriza bo rešena. Na to sem rekel: Le pojdite na kmete in začnite o tem govoriti. Boste že videli, kaj vam bodo kmetje povedali. Ali je kaj govoril kje, mi ni znano.

Slepota! Kolektivizacija v Rusiji ni zboljšala gospodarskega položaja. Kolike so bile pa pri tem žrtve! Kmetje so se uklonili le živinski sili judovskega marksizma. Zdravnik dr. R. Trušnovič je vse to sam videl in piše o prvih dneh kolektivizacije (R. golos šte. 197 str. 3) takole: »Prve dni kolektivizacije smo opazili silni naval bolnikov v bolnišnice. Medicina je stala nenkrat med dvema ognjema. Na eni strani je iskalo ljudstvo pomoči zaradi olajšanja svoje usode, na drugi strani so zahtevale oblasti trdo in neusmiljeno ravnanje. Medjem bolnikov pri naših zdravnikih se je povišal od zakonitih 40 oseb v teku 5 in pol ure na 80, 100 in 120. Ljudje so se z vsemi močmi trudili dobiti potrdilo o bolezni, da bi opravičili svoje neželjenje zapisati se v kolhoze ali pa, da bi jim ne bilo treba iti na kolhozno delo. Prav posebno so želeli dobiti potrdilo o invalidnosti. Prišli so ljudje, ki so imeli po 20 let kilo, a so jo trpeli, zdaj pa so jih kolhozi prisilili, da so prišli na operacijo.«

In dalje piše dr. Trušnovič (R. golos šte. 198 str. 2): »Leta 1932 je pokazala statistika, da je mnogo ljudi umrlo, ker niso prišli o pravi času v bolnišnico, ali sploh niso prišli. Skoraj vsak bolnik iz daljnih krajev se je pritoževal nad nečloveškim ravnanjem načelnikov. Načelniki kolhozov niso hoteli dati konj za prevoz bolnikov v bolnišnice. »Pusti, naj izdihne, konj ne dam«, so govorili. Posebno mi je ostal v spominu 20letni kmečki mladenič, ki je

pet dni ležal doma z okuženo rano. Ko so ga pripeljali v bolnišnico, so mu morali odrezati nogo. O, kako je on prosil predsednika kolhoza, a konj ni hotel dati.

Zdravniki so večkrat govorili o tem in pošiljali resolucije oblasti, a vse z ničnim uspehom. Predsedniki kolhozov so mi govorili: »Veste, g. doktor, mi postajamo vprav zveri. Vsak dan prihaja k nam nekaj načelnikov in vsak izmed njih grozi: Če ne izpolniš načrta, te oddamo sodišču! Vsak dan prejemamo pisma, ukaze in naredbe, in sicer vse z grožnjami. Pomislite, vse se konča z grožnjo: Za neizpolnjenje načrta te oddamo sodišču, očitajo vse mogoče, izključiti nas hočejo iz stranke. Eden se je pa določno izrazil: Ne maramo bolnikov, načrt se mora izpolniti, ali pa naj gre duša ven! Tako smo postali iz napol-zveri prave zveri...«

Nazadnje so sovjeti pritisnili zdravnike v boj proti kulakom (večjim kmetom). Rekli so: Vi zdravniki ste nevtralni. Vi pomagajte kulakom baš tako kot delavcem in kolhoznikom. Očitati so zdravnikom, da se ne morejo osvo-

boditi »buržujskih« predsodkov in so jim dali nalogo, tako postopati, da bo tudi pri zdravniški pomoči kulak čutil, da je sovražnik oblasti.

Tako so sovjeti pri ustanovitvi kolhozov vpregli tudi zdravnike v svoj voz. Postreči so morali v prvi vrsti tistim, kateri so bili oblasti po volji, kulakom in drugim pa samo na pol in s slabejšimi zdravili.

To je poročilo od zdravniške strani. Koliko stotisoč ruskih kmetov in družin pa je moralo iti na sever in v Sibirijo na prisilno delo, ker se niso hoteli vpisati v kolhoze?! Kubanski kazaki so radi tega skoraj izginili! Toliko žrtev so požrli kolhozi, kljub temu pa manjka v Rusiji kruha. Po najnovejših poročilih se ljudje pred pekarnami še vedno nastavljajo v vrste. Kolhozi ne uspevajo. Na zadnjem kongresu kolektivnih gospodarstev je izjavil komisar Jakovljev, da pri kolhozih primanjkuje strokovnih kmetov, da ljudje ne poznajo odgovornosti ter discipline. Če sovjetski poglavar to že sam priznava, mora biti res žalostno. Zdaj naj pa še kdo misli na kolhoze med — slovenskimi kmeti! A.

DRUŠTVENE VESTI

Fantom vojakom.

Sprejmite tudi od mene nekaj prijaznih besed in nasvetov! Pred vsem vas prosim, fantje: Bodite vedno in povsod poštene, dostojni in plemeniti; ne pozabite nikoli, da ste Slovenci in katoličani; bodite vedno ne prevzetni, pač pa ponosni fantje, zavedajoč se, da ste up in nada našega naroda in njegove bodočnosti. Izogibljite se slabe družbe, ki je je povsod več kot preveč! Napram ženskemu spolu se vedite dostojno, kakor pravi vitezi; izgubljenih žensk pa se izogibljite, če nočete propasti ne le

duševno, temveč tudi telesno. Prosim vas tudi, ne posnemajte slabih navad kletve in psovke. Sprejmite rajši to, kar tamkaj najdete dobrega in lepega. Pokažite južnim bratom, da ste sinovi enega najbolj kulturnih slovanskih narodov. Pokažite jim s svojim vedenjem, da pripadate zeleni in cvetoči, obilno žlahtnega sadu obetajoči veji mogočnega slovanskega debla. Če se boste ravnali po teh nasvetih, si boste pridobili ljubezen in spoštovanje povsod in po vas si bo pridobil ljubezen in spoštovanje ves slovenski narod. Naša domovina pa bo na vas, fantje dragi, lahko res ponosna in vesela takih sinov. Bog z vami fantj., pa srečno se vrnite!

Joško iz Slovenskih goric.

*

in po kolovozih ter po vinogradih navzdol, samo da bi se skrili pred puško.

Izmed tolikerih bežečih je imel edini Sromljan Martin Petan toliko poguma, da je hotel na smrt zadetega Vinka dvigniti ter ga zavleči v kako hišo, da ne bi izkrvavel. Ker ni poslušnil povelja poveljnika žandarke ekspedicije, naj pusti ustreljenega, kjer je obležal, sta zadeli tudi njega dve krogli. Zgrudil se je na Vinka ter izdahnul na že mrtvem voditelju zadnjih kmečkih puntarjev!

Žandarji so stražili ustreljena, dokler ni prišla drugo predpoldne sodna komisija. Trupla so na naglo raztelesili in pokopali obe žrtvi pod zaščito bajonetov in ob prisotnosti le najozjega sorodstva.

Razkuževalna komisija se ni usidrala na Sromljah, čeravno so jo uvedli s prelitjem krvi — žandarji.

Sploh ni videl nikdo več od onega krvavega dne na Sromljah ušivcev. Kdaj so se razšli, zakaj so se razlezli ter zginili iz podnjih krajev, že tedaj ni vedel nikdo natančno pojasniti.

Isti dan, ko se je podal en del razkuževalcev v Sromlje, je šel drugi del pod vodstvom Ivana Ver-

stovšeka proti Kapelam v Lahov vinograd blizu podružnice Sv. Urha v pišečki župniji. Ravno so mislili pričeti z izsekavanjem in vbrizgavanjem hudičevega olja, že se je pojavilo devet mož. Oboroženi so bili z okovanimi palicami in z noži za sarami škornjev.

Zapovedali so: »Pustite vinograd in pojdite domov, sicer si pripišete posledice sami sebi!«

Komisija se je odstranila iz vinograda in sedla zunaj na trato. Šele po umiku ušivcev so odšli tudi puntarski patrulerji.

Razkuževalci so ležali mirno v senci od zjutraj do tretje ure popoldne, ko je prišel Verstovšek s tremi orožniki iz Bizeljskega.

Puntarji so prišli tudi opoldne nadzirat, če komisija miruje ali ne. Ker niso delali, so se obrnili ter odšli.

Člani komisije so ležali v takem strahu pred obračunom neznancev, da se niso upali niti po vodo, da bi si pogasili žejo.

Dalje sledi.

Neslišno letalo.

Londonski list »Daily Mail« je poročal, da so nemški inženjerji napravili letalo, ki leti po zraku brez hrupa. V Nemčiji delajo poskuse s tem letalom vsak dan v bližini Kottbusa, toda te poskuse krijejo s tem, da spremlja neslišni aparat pri vsakem dvigu v zrak še drugi aeroplan. V Kottbusu imajo tudi veliki podzemski hangar za aeroplan, o katerem je inozemstvu še malo znano.

Zaušnice v srednjem veku.

Če so hoteli v srednjem veku, da bi si navzoči dobro zapomnili, kar so čuli ob priliki važnega predavanja, so delili zaušnice.

Širite „Slov. gospodarja“!